

1940 sayılı kanunun 2 nci maddesine bir (E) fıkrası ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (I/1134)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2907

5 - VII - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun ikinci maddesine bir (E) fıkrası ilâvesi hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 - VI - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun 2 nci maddesine (E) fıkrası ilâvesine dair kanun lâyihasının esbabı mucibesi

İdhalât umumî tarifelerinde bilhassa spesifik tarifelerde tabiattan istihsal olunan ve muhtelif sanayi yolu ile bunlardan imal edilen eşya ve maddeleri ayrı ayrı isimleriyle saymak imkânsızlığı karşısında, bunlar tabii ilimlere ve ibtidai madde olarak kullanılan sanayi şubelerine taallûkuna ve mahiyetlerine göre tertib ve tasnif edilmekte ve hiç bir maddenin teklif harici kalmamasını teminen eşya sınıflarının bariz vasıfları ile tarifinden sonra (emsali ve saire) tabirleri altında mümasillerinin resim mükellefiyeti şümulü içine alınmasına çalışmaktadırlar.

Tekniğin, terakki kanunî icabları, durmadan ilerlemesi neticesi olarak her gün yeni çeşidlerin ticarete çıkarılması sebebiyle birbirine yakınlık gösteren yüzlerce eşyanın tarifedeki pozisyonlarının doğru tayin ve takdir hususunda bir çok güçlükler doğmaktadır.

Her memlekette böyle tarifedeki yeri alâkalı memurların takdirlerine göre değişebilecek mahiyet arzeden eşyanın muhtelif gümrüklerde yapılan tarife tatbiklerinde birliği temin için, gerek sahiblerinin müracaatı gerek merkezce yapılan kontrol neticesinde tesadüf edilen ittiratsızlıklar idarî kararlar ile ortadan kaldırılmaktadır.

Bizde de tarifede yeri açıkça belli edilmemiş eşyanın tatbik edilmesi lâzımgeldiği tarife numarası Gümrük ve inhisarlar vekilliğince karara bağlanarak gümrüklere tebliğ edilir.

İdare bu türlü kararları daima, karar tarihinden sonraki muameleler için memsek tutmakta, lehde veya aleyhde olduğuna bakmaksızın katğıleşmiş eski muamele ve tahakkuklara dokunmamaktadır.

Ancak son zamanlarda Devlet şûrası ittihaz eylediği kararlar ile bu görüşe muhalif olarak, eğer idarece en son yapılan tebliğ ile bir eşyanın daha az resme tâbi bir tarife numarasına tatbiki eihetine gidilmiş ise bundan önce tahakkuk ettirilib irad kaydedilmiş resim farklarının mükelleflere iadesine hükmeylemektedir.

Bu suretle alâkalırları tarafından bidayeten tarife kanununun 30 ncu maddesinde yazılı şekilde itiraz yoluna gidilmeyerek katğıleşmiş bulunan vergi tahakkukları yıllarca sonra bozulmakta, muamelelerde mevcut olması lâzımgelen istikrar ortadan kalkmakta ve bu yüzden önceden tahmini imkânsız reddiyata yol açılmaktadır.

Diğer taraftan gümrük resmi idhalâtçılar tarafından ödendikten sonra müstehlilere devrolunan bir vergi olduğundan ödenmesi üzerinden pek çok zaman geçerek müstehlilere devredilmiş bir verginin kısmen olsun idhalâtçıya geri verilmesi haksız bir iktisaba da yol vermektedir.

Nitekim Devlet şûrası, gümrük memurlarının hatası yüzünden eksik alınmış resimlerin sonradan idarece mükelleflerden takib edilmesi hallerinde bu prensibe müsteniden ve idhalâtçının malı elden çıkarmış olması mülâhazasına binaen mükellefe rücu imkânı kalmamış bulunduğunu itibare alarak bu türlü istekleri reddetmektedir.

Bu sebeplerden dolayı idarî bir karar ile tarifedeki yeri tayin olunan bir eşyanın bilâhare aynı suretle tatbik edileceği tarifesi değiştirildiği takdirde son karar ve emrin geçmişteki katgilemiş tahakkuklara tesiri olmayacağı hususunun kanun yolu ile temini gerekli görülmüş ve 1940 sayılı kanunun 2 nci maddesine bir (E) fıkrası ilâve olunmuştur.

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Gümrük ve İn. encümeni

Esas No. 1/1134

Karar No. 4

2 - XII - 1938

Yüksek Reisliğe

1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun ikinci maddesine bir (E) fıkrası ilâvesine dair Başvekâletin 5 temmuz 1938 tarih ve 6/2907 numaralı tezkeresile Büyük Meclise sunulup encümenimize havale edilen kanun lâyihası Gümrük ve inhisarlar ve Maliye vekâletleri mümessilleri hazır buldukları halde müzakere ve tedkik edildi:

Hükûmetin gösterdiği mucib sebepler yerinde görülerek birinci madde tavzihan değiştirilmek ve muvakkat madde Hükûmet mümessillerinin mutabakatı ile kaldırılmak ve diğer maddeler ay-

nen olmak üzere kanun lâyihası encümenimizce kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Maliye encümenine vermek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Gümrük ve İn. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	İstanbul	Balıkesir
İ. Eker	S. Uraz	S. Gökçül
Kütahya	Samsun	Kocaeli
Ö. Dinç	M. Güneşdoğdu	Ali Dikmen
Sinob	Yozgad	Bolu
H. Orucoğlu	E. Pekel	Dr. E. Cemal Suda

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/1134

Karar No. 10

14 - XII - 1938

Yüksek Reisliğe

1940 numaralı kanunun 2 nci maddesine bir «E» fıkrası ilâvesine dair Başvekâletin 5-VII-1938 tarih ve 6/2907 numaralı tezkeresile Yüksek katınıza sunulan kanun lâyihası ile Gümrük ve inhisarlar encümeninin buna dair mazbatası encümenimize havale buyurulduğundan Gümrük ve

inhisarlar vekâleti müsteşarı hazır olduğu halde encümenimizde okundu ve görüşüldü.

Bu hususta Hükûmetin göstermiş olduğu mucib sebepler encümenimizce dahi yerinde görüldüğünden lâyiha esas itibarile kabul edildiği gibi müzakere edilen maddelerden birinci madde

Gümrük ve inhisarlar encümeninin tadili ve diğer maddeler Hükümetin teklifi ve hile kabul edilmiş olduğundan havalesi ve hile Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Maliye En. R.	M. M.	Kâtib
Bayazıt	Yazgad	Seyhan
İhsan Tav	E. Draman	

Diyarbakır	Çoruh	İstanbul
H. Öniz	İ. S. Muş	A. Bayındır
İzmir	Gümüşane	Bursa
Kâmil Dursun	Ş. Öndersev	Dr. G. Kahraman
Malatya	Manisa	Zongoldak
M. Nedim zabcı	Tahir Hitit	Necati Güneri

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 35

Esas No. 1/1134

10 - I - 1939

Yüksek Reisliğe

1940 sayılı kanunun ikinci maddesine bir (E) fıkrası eklenmesi hakkında olub Başvekâletin 5 - VII - 1938 tarih ve 6/2907 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Gümrük ve inhisarlar ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Gümrük ve inhisarlar vekâleti müsteşarı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

Alman izahat ve yapılan tedkikata göre gümrüklere gelen eşyanın neveleri pek çok olduğu gibi sanayi tekniği ilerledikçe günden güne de bu neveler teadül etmekte olduğundan gümrük tarife cetveli pozisyonlarında bütün bu neveleri tadad etmek imkânı bulunmamakta ve bir pozisyona dahil olan eşyanın başlıcaları sayıldıktan sonra ve saire veya emsali gibi tabirler ilâve edilerek tarife tatbikatını kolaylaştırmak zarureti hâsıl olmakta ve bu suretle memlekete giren malların hangi pozisyonda yer alması iktiza ediyorsa gümrük idarelerince usulü ve hile takdir ve tayin edilerek dahil olacakları pozisyonlar üzerinden resimleri tahakkuk ettirilmektedir. Bazan bu kabül eşyanın hakikî mahiyetlerinin tayin edilememesi yüzünden yanlış bir pozisyonda yer almaları da mümkün olduğundan, tatbikat ilerleyip yapılan tahlilâtın verdiği neticeler ve diğer memleketlerdeki tatbikat da tedkik edildikçe bunların tarifedeki hakikî yerlerini bulmak imkân hâsıl olmakta ve bundan sonra bu eşyanın tayin edilen pozisyon üzerinden muamele görmesi gümrük idarelerine tamim edilmektedir. Aneak son

olarak tayin edilen pozisyona göre alınan resmini bazı kere evvelki pozisyona nisbetle daha az veya fazla olması evvelce bu eşyayı getirmiş bulunan tüccarın veya Hazinesinin aradaki resim farkını istemeleri gibi bir netice de husule getirmektedir. Böyle bir neticenin olduğu gibi kabulü halinde üzerinden yıllar geçmiş bir çok muamelelerin yeniden ele alınarak gözden geçirilmesini mucib olacak ve bu suretle bir çok karışıklıklar vücade getirecek ve alâkalıların da bazan haksız iktisablarına sebebiyet verilmiş olacaktır. Gerçi kanunun yanlış tatbiki neticesi fazla alınmış olan bir resmin iadesi veya istirdadı lâzımgeleceği düşünülebilirse de gümrük resimlerinin müşteriye intikal eden vergilerden bulunması hasebile tüccarların bu resim farkını müşteriden tahsil etmiş olmaları tabii olduğundan ziyaa uğramış bir hakları mevzubahs olmayacağı gibi Hazinesinin de evvelce ödenen resimden ayrı olarak tüccardan fazla bir şey talep etmesi de getirdiği eşyayı satmış olan tüccarın fuzulü bir para tediyesi gibi haksız bir vaziyete maruz bırakacağından bu tarzı hareket hakkaniyet bakımından doğru olmayacaktır.

Binaenaleyh bu kabül mütalebelere mâni olmak üzere Gümrük ve inhisarlar vekâletince itihaz olunan bu nevi kararların Resmî Gazete ile ilânı tarihinden önce resmi verilerek katgilemiş muamelelere şamil olmaması ve bu suretle haksız iktisabların önüne geçilmesi işbu lâyiha ile teklif edilmekte olup encümenimizce de bu mütalea mu-

hik görlümüş ve lâyiha Gümrük ve inhisarlar encümeninin hazırladığı metin dairesinde esas itibarile kabul edilmiştir.

Ancak tatbikatta tahakkukun hangi noktada katgileşeceği bilhassa şekil noksanından dolayı Şûrayı devlete müracaat müddeti olan 90 günlük müddetin de katgileşme safhasına idhal edilip edilmeyeceği gibi tereddüdlere hâsıl olabileceğinden encümenimiz yalnız gümrük ve tarife kanunlarına göre katgileşmiş tahakkuklara bu kararların tatbik edilemeyeceğini metinde tasrih etmeyi faideli ve şekil noksanından dolayı Şûrayı devlete müracaat hakkının mahfuziyetini de tabî bulmuş ve lâyiha metnini bu esası açıkça ifade eder şekilde değiştirmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yük-

sek Reislige sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
Isparta	Kayseri	Trabzon
Mükerrem Ünsal	F. Baysal	R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Kastamonu
F. Öymen	E. Adakan	T. Coşkan
Kırklareli	Kocaeli	Malatya
Ş. Ödül	A. Said Akbaytuğan	O. Taner
Maraş	Mardin	Muş
A. Tiridoğlu	R. Erten	Ş. Çiloğlu
Muş	Ordu	Sivas
Ş. Ataman	H. Yalman	Remzi Çiner
Tokad	Trabzon	Yozgad
S. Genca	Sırrı Day	S. İçöz
	Yozgad	
	Sungur	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun 2 nci maddesine bir «E» fıkrası ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 11 nisan 1334 tarihli Gümrük kanununun 7 haziran 1926 tarihli ve 906 numaralı kanun ile değiştirilen 107 nci maddesinin tadiline ve mezkûr kanunu muaddil 1723 numaralı kanunun birinci maddesine bazı fıkralar ilâvesine dair olan 1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun 2 nci maddesine (E) işaretli aşağıdaki fıkra ilâve olunmuştur.

E - İdarenin tarife tatbikatına müteallik kararları gümrüklere tebliğinden sonraki muamelelerde esas tutulub daha önceki katgileşmiş tarife tatbiklerine teşmil edilemez ve bu yeni kararlara müsteniden ne idare ne de mükellefler tarafından katgileşmiş olan tahakkuklardan ötürü resim farkı istenemez.

MUVAKKAT MADDE — Yukarıki fıkra hükmü, kanunun neşrinden evvelki muamelelere de şamildir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

21 - VI - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

GÜMRÜK VE İNHİSARLAR ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1940 numaralı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun ikinci maddesine bir (E) fıkrası ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1940 sayılı ve 7 - IV - 1932 tarihli kanunun ikinci maddesine aşağıdaki (E) fıkrası ilâve edilmiştir:

E - Tarifede yerleri sarahaten belli olmayan eşya ve emsal çeşidlerinin pozisyonlarını tayin eden Gümrük ve inhisarlar vekâletinin umumî kararları Resmî gazete ile neşri tarihinden önce resimleri verilerek katgileşmiş muamelelere tatbik olunmaz.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Gümrük kanununda değişiklik yapan 1940 sayılı kanunun 2 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 7 - IV - 1932 tarih ve 1940 sayılı kanunun ikinci maddesine aşağıdaki (E) fıkrası eklenmiştir.

(E - Tarifede sarahaten yerleri belli olmayan eşya ve emsali çeşidlerinin pozisyonlarını tayin eden Gümrük ve inhisarlar vekâletinin umumî kararları, Resmî gazete ile neşri tarihinden önce yapılmış ve gümrük ve tarife kanunlarına göre katgileşmiş bulunan tahakkuklara tatbik olunmaz).

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen.

